

MÁDENIYAT HÁM KÓRKEM-ÓNER MEKEMELERIN BASQARÍW HÁM
SHÓLKEMLESTIRIWDE BASQARÍW HÁM MENEJMENT

Yuldasheva Gulbanu Baxtiyar qizi

Jumamurodova Sohiba Soatboy qizi

Berdaq atındağı Qaraqalpaq mámleketlik universiteti studentleri

E-mail: Sohibajumamurodova23@gmail.com

gulbanubaxtiyarovna@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11211507>

Annotaciya. bul maqalada Ózbekstan misalında mádeniyat hám kórkem-óner mekemelerin basqaríw hám shólkemlestiriwde basqaríw hám menejmenttiń ilimiy tiykarları, onıń aldında turǵan mashqala hám keleshekte rawajlanıwı haqqında sóz etiledi.

Tayanısh sózler: mádeniyat tarawı, mádeniyat hám kórkem-óner mekemeleri, basqaríw, menejment.

Abstract. this article, using the example of Uzbekistan, examines the management and management of cultural and art institutions.

Key words: culture, cultural institutions, administration, management.

Аннотация. в данной статье на примере Узбекистана рассматривается менеджмент и управление учреждениями культуры и искусства.

Ключевые слова: культура, учреждения культуры, администрация, менеджмент.

KIRISIW

Jáhán hám Ózbekstanda mádeniyat hám kórkem-óner mekemelerin basqarıwdıń bir pútin sisteması jaratılǵan bolıp, bul sistemada házirgi kúnde keń rawajlandırıw is-ilajları alıp barılmaqta. Ózbekstanda mádeniyat hám kórkem-óner tarawların rawajlandırıw ushın sońǵı on jıldıń ishinde tómendegi qarar hám nızamlardı qabıllandı: Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 7-fevral 2017-jılǵı «2017-2021-jıllarda Ózbekstan Respublikasınıń rawajlandırıwdıń bes tiykarǵı baǵdarı boyınsha Háreketler strategiyası» qararı, Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 31-may 2017-jılı «Mádeniyat hám kórkem-óner tarawın jánede rawajlandırıw hám jetilistiriwge tiyisli is-ilajlar haqqındaǵı» qararı, Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 26-avgust 2018-jılǵı «Ózbekstan Respublikasında mádeniyat hám kórkem-óner salasın innovciyalıq rawajlandırıw is-ilajları haqqındaǵı» qararı, Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 26-may 2020-jılǵı «Mádeniyat hám kórkem-óner tarawınıń jámiyet turmısındaǵı ornı hám tásirin jánede asırıw is-ilajlar

haqqında» qararı, Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 28-yanvar 2022-jılǵı «2022-2026-jıllarda jańa Ózbekstandı rawajlandırıw haqqında» qararı hám basqalar.

TIYKARGÍ BÓLIM

Jańalanıp atırǵan Ózbekstan mádeniyat hám kórkem-óner mekemelerin basqarıwda innovacion sheshimlerden keńnen paydalanıw, onı durıs shólkemlestiriw, mádeniyat hám kórkem-óner mekemelerinde basshı hám menedjlerdiń tájriyebeli hám bilimli bolıwın támiyinlew kórkem-óner tarawların jánede rawajlanıwına alıp keliwi sózsiz. Barlıq tarawlar sıyaqlı bul tarawda báseki ortalıǵınıń payda bolıwı bolsa, mádeniyat hám kórkem-óner mekemelerinde jumıs alıp barıwshı qániygelerdiń jáhán tájriybesin úyreniwge, óz bilimlerin jetilistiriwge, bul tarawǵa innovatsion sheshimlerde alıp keliwdi támiyinleydi.

Basqarıw inglis tilinen “menejment” - basqarıw sózinen kelip shıqqan. Usınıń menen birge, “basqarıw” termini “menejment” termini menen tolıq sinonim bola almaydı, sebebi birinshisi óziniń semantik diapazonına qaray keńirek túsinik esaplanadı. XX ásirdeń 60-jıllarında menejment amerikansha basqarıw dep túsinilgen, keyinirek “ilimiy basqarıw” dep atala baslangan. Menejmentke tiyisli kóplegen ádebiyatlarda qániygeler atap ótiwishe, “menejment” termini tek bazar sharayatında iskerlik júrgiziwshi firma, shólkem, kárxana dárejesindegi sociallıq-ekonomikalıq processlerdi basqarıwǵa salıstırmalı qollanıladı.¹

Menejment házirgi waqıtta sociallıq-ekonomikalıq sistemalardı islep shıǵıw, jaratıw, shólkemlestiriw, joybarlaw, nátiyjeli paydalanıw yamasa basqarıw, baqlaw sisteması sıpatında táriplenedi. Mádeniyat mekemelerin basqarıw menejment menen tıǵız baylanıslı esaplanadı. Qanıgelerdiń atap ótiwinshe menejmen teoriyası basqarıw teoriyasınan tómendegi qásiyetleri menen parıqlanadı:

- basqarıw iskerliginde marketingdi engiziw (mádeniyat hám kórkem-óner mekemesi xızmetlerine bolǵan talaplardı úyreniw);

- hár bir mádeniyat hám kórkem-óner mekemesi xızmetlerine bolǵan mútajlikti qáliplestiriw ushın xalıqqa aktiv tásir kórsetiw;

- basqarıw iskerligin tek isenim, húrmet, itibar, xızmetkerlerdiń miynet qábiletlerine qalıs baha beriwdi esapqa alıw;

- basqarıwdıń buyırıqpazlıq sistemasınan waz keshiw sistemasına ótiw;

Tómendegilerdi ayırıqsha atap ótiw lazım:

- mádeniyat tarawında birden-bir mámleket siyasatın qáliplestiriw;

---

¹ Samiyev B., Xolmo'minov M. BUGUNGI KUNDA MADANIYAT VA SAN'AT SOHASINI BOSHQARISH JARAYONLARI // Ilimiy tadqiqot va jamoat muammolari. – 2023. – T. 4. – №. 2. – C. 101-104.

- mádeniyat sistemasın nızam menen qorǵaytuǵın “Mádeniyat haqqındaǵı nızam”dı jaratıw;

- kórkem-óner bazarında milliy kórkem-óner dóretpelerin úgit-násiyatlaytuǵın mádeniyat hám kórkem-ónerge tiyisli ádebiyatlar úgit-násiyatlaw;²

JUWMAQLAW

Juwmaqlaw ornında, respublikamızda mádeniyat hám kórkem-óner mekemeniń hár tárepleme rawajlandırıw mádeniyat hám kórkem-óner tarawınıń áhmiyetli faktorlardan biri bolıp esaplanadı. Mádeniyat hám kórkem-óner mekemeniń tarawları qanshelli dárejede rawajlansa, onda kórsetilip atırǵan xızmetten xalıqtıń kewili sonsheli dárejede toladı.

REFERENCES

1. Iskenderov A.B., Jaksimuratov A.B. ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍNDA SOCIALLIQ TARAWDÍ RAWAJLANDIRÍWDA ÁMELGE ASÍRÍP ATÍRǵAN IS-ILAJLAR // Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 6. – C. 225-229.
2. Uzakbaev K. K., Jaksimuratov A. B., Turǵanbaev D. N. ÚSH SEKTORLÍ EKONOMIKA TÚSINIGI HÁM ONÍN KEMSHILIKLARI // Educational Research in Universal Sciences. – 2024. – T. 3. – №. 2. – C. 655-658.
3. Samiyev B., Xolmo'minov M. BUGUNGI KUNDA MADANIYAT VA SAN'AT SOHASINI BOSHQARISH JARAYONLARI // Ilimiy tadqiqot va jamoat muammolari. – 2023. – T. 4. – №. 2. – C. 101-104.
4. O'rinov S. K., Abduraxmonova X. MADANIYAT VA SAN'AT SOHASIDAGI BOSHQARUVNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI // PEDAGOG. – 2023. – T. 6. – №. 1. – C. 226-231.

---

² O'rinov S. K., Abduraxmonova X. MADANIYAT VA SAN'AT SOHASIDAGI BOSHQARUVNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI // PEDAGOG. – 2023. – T. 6. – №. 1. – C. 226-231.